

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

מטרות העמותה הינם לשמר ולהנחיל את מורשת הציונות והחברות של החניכים והמדריכים בהכשרות היהודיות הציוניות של תנועת "החלוץ" בגרמניה 1933-47, לרבות בתקופת ההעפלה והעלייה לא"י - פועלם ותרומתם של השורדים להקמת המדינה והישוב היהודי בא"י. כמו כן לפעול בארץ ובחו"ל למען מטרה זו.

האנדרטה של בתיה לישנסקי "משואה לתקומה", הנמצאת במרכז קבוץ נצר סרני, מהווה מוטו לפעילות הקבוצה של דור המשך לחניכי ומדריכי תנועת החלוץ בגרמניה.

אהוד הרברט גרובלד והמספר שנצרב על ידו באושוויץ ב-1943. במארס 2022 החליטה עמותת בני ברית להעניק לו את "אות המציל היהודי".

כנס "אני מאמין" התקיים בתאריך 19.6.2021 בקבוץ נצר סרני בהשתתפות 80 חברות וחברים – דור ראשון, שני, שלישי ורביעי, מכל קצוות הארץ. בתמונה הקבוצתית נראים בין השאר הילדה שמחה, (98), ומשפחתה בת ארבעה דורות הגרה בקבוץ, ואלי היימן, (95), ובני משפחתו, ויואב גד מארגן הכנס עם אשתו נאוה וביתו זוהר.

זכויות קופירייט לכל התמונות בתערוכה ובחוברת: יואב גד
 Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
 יוצרי התערוכה והחוברת: יואב גד וארי ליפנסקי / זכויות לתערוכה ולחוברת בידי העמותה הנ"ל
 Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ari Lipinski
 Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

הכשרות החלוץ - תנועת החלוץ נוסדה בשנות העשרים של המאה הקודמת, תנועה יהודית ציונית עם פנים להכשרה ולעליה לא"י. בסוף שנות השלושים של המאה הקודמת היו 139 הכשרות של החלוץ בגרמניה, לא כולן ציוניות, רובן רוכזו במדינת ברנדנבורג, בד"כ רחוק מערים ובשטחים חקלאיים. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נותרו 17 הכשרות, 3 מתוכן דתיות. לכול הכשרה הוקצו מדריכים, ומניין החניכים עמד על כ- 30 עד 40. ב- 1934 היו בהחלוץ בגרמניה כ-15000 חברים. כ-3500 איש הוכשרו באותה תקופה במוסדות ההוראה של הכשרה, כפי שכתב מרטין גרזון מטעם נציגות הרייך של יהודי גרמניה. בסך הכל הוקמו בגרמניה תחת השלטון הנאצי לפחות 32 מחנות הכנה כאלו. (ראה מרטים בזיכרונותיה של אנליזה בורניסקי, אורה אלוני)

האחוזה בארנסדורף (כ-30 ק"מ דרומית לברלין, ליד לוקנוואלד) הייתה שייכת למשפחה יהודית, אשר החכירה את המקום לתנועת החלוץ כנראה בשנת 1936. צעירי החלוץ נרו ועבדו בחווה עד סוף 1941 ואז נדרשו על ידי המשטר הנאצי למחנה העבודה בגוידנורף. שטח האחוזה היה כ-32 דונם וכלל אגם, יער גדול, מבנה מרכזי בן שתי קומות בו גרו הבנות בקומה השנייה, מרתף ופליית גג, מבנים נוספים לצידו חקלאי ואחסון בעלי החיים במקום. מבנה נוסף הוקצה ללינת הבנים

מבנה טירת אהרנסדורף כפי שנשמר עד היום - מבט אל שער הכניסה שלוש המבנים הנראים ברקע שימשו לאחסנת ציוד חקלאי
Landwerk Ahrens Dorf, Brandenburg, Entrance, as preserved today

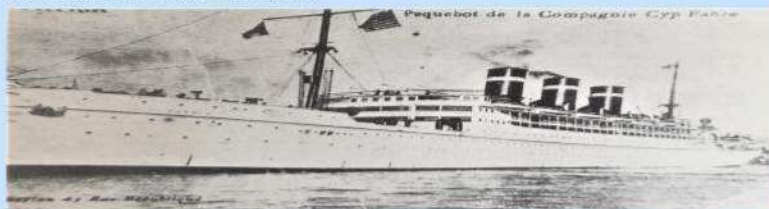
אהרנסדורף, 2018 יואב גדי ליד לוח זיכרון שהקים ד"ר הרברט פידלר בצורת לב החצוי לשניים עליו כתוב **ככל המטייל נפיש איות כאילו העליך עולם ומלואו**, תלמוד, סנהדרין 37 א
Landwerk Ahrens Dorf, 2018, Yoav Gad at a memorial plaque made by Dr. Herbert Fiedler saying: "Whoever saves one soul, saves the world entire", Talmud, Sanhedrin 37 a

אהרנסדורף, שריטוט שטח ומבני החווה החקלאית של מתקן ההכשרה של תנועת החלוץ בגרמניה
Landwerk Ahrens Dorf, Sketch of area and farm building of the HeChalutz Germany Hachshara agricultural training facility

אנליזה בורניסקי (אורה אלוני), שורה החתונה, שינה משמאל
Anneliese Borinski (Ora Aloni), bottom row, second from left

אניית ההעסקה ה"פאטריה" - באוגוסט 1940 יצא מסע גירוש של כ-1300 יהודים בתינוק צעירים ונוער, לעלייה בלתי ליגלית לא"י (מתוכם כ-350 מהחלוץ בהם 25 מהכשרת אהרנסדורף). באישורו של אדולף אייכמן יצא הטראנספורט ש.ה.7- מרגיניה לוינה, ומשם המשיך המסע על הרטבה לים השחור ועד לחיפה. אמרים מרג שיהיה מנהל "החלוץ" בברלין ניהל מ"מ ישיר מול א. אייכמן והתמנה להיות מספק הטראנספורט המיוחד. אלפרד ולבינו שתהליף את א. מרג כממונה על "החלוץ" בוורמיה, והרברט אהוד גורבלד ממרכז "החלוץ" בגרליץ, שבו מנבול רגמניה אוסטרית לברלין. הנם נדלו ממפקדי המסע המשיך עם אנשי המסע ארצה ויהי אף מעורב בפירצות האניה פאטריה ע"י ארגון ה"הנהג" בגוסל חיפה.
The Ship "Patria". In August 1940 A. Eichmann gave a permit for a transport of 1300 young Jews (also from Ahrens Dorf) to Austria on the way to Palestine, where they boarded the famous "Patria" before its sinking due to an explosion done by the Jewish underground "Hagana".

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 דור המשך

HACHSHAROT HECHALUTZ IN GERMANY 1933-1947 FOLLOWING GENERATION

זכויות קופירייט לכל התמונות בתערוכה ובחוברת: יואב גדי
Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
יצרי התערוכה והחוברת: יואב גדי וארי ליפניסקי / זכויות לתערוכה ולחוברת בידי העמותה הנ"ל
Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ari Lipinski
Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

אחוזת נוינדורף - נמצאת ליד מורסטוואלד, כ-60 ק"מ מזרחית לברלין. היא כוללת שטח חקלאי גדול הכולל מבנה מרכזי בן 3-4 קומות, מבנים רבים, מחסנים, ארורות וצריפי מגורים. השטח היה בבעלות משפחת הרמן מולר היהודי מ-1919 אשר נמסר ב-1927. אנשי תנועת 'החלוץ' חזרו את המקום לטווח ארוך החל מ-1932. בשנים הראשונות של מרכז ההכשרה הוכשרו בנוינדורף כ-30 עד 40 צעירים יהודים מובטלים. בחוזה הייתה גם נכריה, נכחיה בית מלאכה לחיקון בגלילי עגלות ומכוניות. מ-1937 שימש המקום רישמית כאחד הכשרה של 'החלוץ'. ב-1940 הוחזרו 1,450 דונם של החווה לילמסטרקיסקומנדו (מפקדת המלחמה האווירית) כדי להרחיב את שדה התעופה הסמוך נוינדורף. החל מ-1941 הפך המקום בעצם למחנה עבודה בכפייה. מ-1932 עד 1940 היה אלכס מוך מנהל המקום. בשנים 1940-1943 ניהלו מרטין גרוון (מנהל החלוץ בגרמניה) והרב רס אהוד גרובלד את ההכשרה בנוינדורף. בתחילת 1942 רוכזו במקום כל צוותי וחמיכי התנועות החלוציות בגרמניה, כולל אנשי אהרנסדורף, והמקום הפך למחנה עבודה תחת מיקוח הגסטפו. בתאריך 19.4.1943 גורשו כל אנשי הצוות, החניכים והמדריכים ע"י כוחות האס אס למחנה... (לארשוויץ). לאחר מלחמת העולם השנייה היה האזור בשליטת הרוסים, על כל המשתמע מכך. בשנת 2018 נמסר השטח ע"י ממשלת גרמניה ליוזמים מטייטס.

The Neuendorf Estate near Fürstenwald is located about 60 km east of Berlin. The owner from 1919 till 1927 was the Jewish family of Herrmann Müller. It then became a "Hachshara" training facility and from 1932 it was leased by the "HeChalutz". In 1937 it was recognized as a "HeChalutz" training center. Between 1932 and 1940 Alexander Moch was the head of the site. Between 1940 and 1943 Martin Gerson (he head of the HeChalutz in Germany) and Herbert EHUD GROWALD were the directors of the teams of the Madrichim and the Chanichim. From 1941 the place was de facto a forced labor camp. On 19.4.1943 all Jews (officials, Madrichim and Chanichim were deported from Neuendorf "to the east" (i.e. to Auschwitz).

ת'או ליחמן עובד במטבח במסגרת חלוקת העבודה של חברים בהכשרה. אולי היימן סיפר כי חברו ת'או נהג לחלוק עם חברים קליפות תפוחי אדמה שנטונו במטבח
Theo Lihemann at kitchen work

פאולה וקלאוס שטרן נמסרו הכירו והתחננו בהכשרת נוינדורף גורשו בטראנספורט עם כל שאר החניכים והמדריכים לאושוויץ, נמסרו מחדש והתאחדו לאחר המלחמה, עברו לסיאטל בארה"ב. ה'כן שנוצרו ילדיהם מארון ומרים. סאולה נפטרה בת 99 בשנת 2021 בשיתוף טלפון עם יואב גד אמרה היפות בחיי היו שנות ההכשרה בנוינדורף!
Paula Stern told Yoav Gad in a phone conversation: My most beautiful years were the Hachshara years in Neuendorf!

נוינדורף - בניין המינהלה של "הכשרת נוינדורף" בעמוד לבניין בחזית הבאר ההיסטורית מן השנים 1941-43. נאווה גד בביקור ב-2018
Neuendorf - the central building of the "Hachshara" with the historic well. Nava Gad during visit in 2018.

נוינדורף - בניין מגורי החניכים והחניכות שהוקמו מאוחרים יותר בשנים 1941-1943. אנליזה בורניסקי (אורח אלונה) שיחיה איתם חווה החברים היחידה של החניכים במקום. בשעות הערב לאחר יום עבודת שטח אשר היקפו היבצע מיוון לחיות, קימו המדריכים את החניכים. למערכת בחזית, ניהלו בניסאם מליוני Neuendorf - The wooden barracks where the Chanichim and the Madrichim were housed. Anneliese Borinski (Ors Aloni) described in her memoirs the special social character of the Madrichim and Chanichim after the hard day-work.

Text on the wall: People of this book Read the book! Book-Schiff, Hak des Buchen, Dewetter des Buch
Neuendorf Library 1941
Neuendorf Baracks 1941

הספרייה בנוינדורף עם החינות על הקיר עם הספר - שמור על הספר

סיפור דגל ההכשרה: חלקו המרכזי של דגל הכשרות החלוץ באהרנסדורף ובנוינדורף אשר נגזר על ידי הרברט אהוד גרובלד ב-19 אפריל 1943 במיפקד היציאה לגירוש כפי שאנליזה בורניסקי (אורה אלון) כתבה בזיכרונותיה בגרמנית אשר תורגמו לעברית ופורסמו ב-2021 בהוצאת עמותת "הכשרות החלוץ בגרמניה בשנים 1933-1947 / דור המשך". ראה עמוד 48 בספר. הרברט אהוד גרובלד גזר את הדגל ל-12 יחידות כמספר שבטי ישראל ומסר את פיסות הדגל הן למדריכים והן לחניכים נבחרים. זאת לאחר שלב הדגל עם ציור החבצלת כבר נגזר קודם לכן והובא לארץ על ידי חנה וברכה, הנשים הישראליות שחזרו לארץ ב-1941 במסגרת עסקת חילופי שבויים עם גרמניה. בתקופה מסוימת נשמרה פיסת הדגל בארכיון תנועת מכבי הצעיר. לא ברור מה קרה לו לאחר מכן. חלק הדגל שאנליזה קיבלה ושמרה אותו בחירוף נפש דרך מוראות אושוויץ והתלאות עד לשחרורה, הוא החלק היחיד מבין שנים עשר החלקים שחולקו למדריכים אשר הגיע לארץ. הוא נשמר בקיבוץ מעיין צבי, הועבר ע"י אורה אלוני לנשיא זלמן שז"ר ולבסוף נמסר על ידי בנה של אורה אלוני, ניר אלוני, למוזיאון יד ושם ב-2007. חברת ההכשרה שהגיעה לקבוץ נצר סרני, חוה יסקוביץ, רקמה דגל משוחזר חדש, אשר נמסר לידי מוזיאון יד ושם על ידי הילדה שמחה למשמורת ביחד עם פיסת הדגל של אנליזה בורניסקי.

The Hachshara flag was cut to 12 pieces like Israel's 12 tribes by H. E. GROWALD on 4.19.1943 and was given to the Madrichim.

יצירה קופירייט לכל התמונות בתערוכה ובחוברת יואב גד
Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
יצירה התערוכה והחוברת יואב גד ואני ליפסקי / יוזמת לתערוכה והחוברת נדיה הגשמה ה"ל
Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ani Lipinski
Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

שגרירות גרמניה
תל אביב

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

ניכדורף הנהגה וחניכים בחברותה - למטה מימין מנהל החלוץ אלפרד זלביגר / למטה משמאל: יצחק שוורצנץ / למעלה בימין הרברט אהוד גרובלד / ובמרכז חנה אנגל עם הידים על החזה.

חדר הכביסה אשר שימש כמרכז רכילות פעיל... מדריכות וחניכות לפני הכניסה לבניין המגורים אנליזה בורניסקי בשורה למטה שנייה משמאל

הבניין המרכזי שכלל מינהלה מטבח וחדר אוכל בניין אחסנה אשר ייתכן ושימש למעלה גם למגורים

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 דור המשך

HACHSHAROT HECHALUTZ IN GERMANY 1933-1947 FOLLOWING GENERATION

שגרירות גרמנית
תל אביב

זכויות קופירייט לכל התמונות בתערוכה ובחוברת: יואב גד
Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
יצרי התערוכה והחוברת: יואב גד וארי ליפסקי / זכויות לתמונות ולחברת בריי וטמנווה הי"ל
Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ari Lipinski
Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

הכשרת גרינגסהוף – "קיבוץ בוכנוואלד", נמצא ע"י פולדה מצפון לפרנקפורט במערב גרמניה.
 לגרינגסהוף הגיעו שורדי השואה הראשונים החל ממאי 1945 ניצולי אושוויץ, צעדות המוות, מחנות בוכנוולד, ברגן בלזן ומחנות נוספים. ניצולי בוכנוולד שהגיעו ראשונים קראו למקום "קיבוץ בוכנוולד". המקום שימש בין השאר כחשאי גם כתחנת מעבר לאנשי "המוסד לעלייה ב" ותנועת "הבריחה". המטרה הייתה לסייע להעפלת מאות אלפי שורדי שואה יהודים להגיע באופן ליגלי או בלתי ליגלי לנמלי אירופה בדרכם לא"י שהייתה תחת שלטון המנדט הבריטי עד 1948. במשך כשנתיים עברו מעל 10,000 פליטים יהודים דרך גרינגסהוף, חלקם נשארו במקום לפרקי זמן ממושכים ואחרים המשיכו בשלבים שונים לנמלי הים בדרום צרפת, בעיקר לנמל מרסיי. חברים שנשארו במקום קיבלו הכשרה ותיפעלו את החווה החקלאית שכללה סוסים, פרות וציוד חקלאי. בוגרי הכשרות החלוץ הגיעו עם הכשרה מקצועית קודמת ונסיון בחקלאות. במקום היו שתי קבוצות אורגניות מרכזיות אחת של התנועות הדתיות, ובראשם עמד טיזר באומול. בקבוצה השנייה היו אנשי הכשרות החלוץ ובראשם עמדו ארתור פוזנסקי והרב רט אהוד גרובלד. בקרב החברים והחברות הייתה פעילות חברתית ותרבותית עניפה שכללה גם עונג שבת כהלכתו. וכתוצאה מהמערכת החברתית האינטימית נוצרו זוגות ואף התקיימו ארבע חתונות במקום, מן הראשונות לאחר השואה.

מרעה הפרות לפני בניין המנהלה ממחיש את הפעילות החקלאית.

חברי "קבוץ בוכנוולד" בגרינגסהוף ב-1946 במסגרת עבודתם החקלאית ניתן לראות ממבטי האנשים והחיך הנסוך על פניהם את שמחת החיים לאחר שיחזרו מהמחנות. ראשון משמאל איזידור פפה יוקר חמישי משמאל הרברט אהוד גרובלד.

ראשון מימין - הרברט אהוד גרובלד
שני משמאל - ארתור פוזנסקי

עבודה חקלאית במסגרת "קבוץ בוכנוולד" - מימין לשמאל:
פיהה שמחה, הרברט אהוד גרובלד, רביעי מימין איזידור פפה יוקר

חברי "קבוץ בוכנוולד" בחווה החקלאית גרינגסהוף: בשורה העליונה מימין לדלת משה אלתר לידו לפני הדלת כנראה איטקה אלתר שורה אמצעית, שלישי מימין הרברט אהוד גרובלד, רביעי מימין בשורה האמצעית הוא איזידור פפה יוקר (עם השמש)

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 דור המשך

HACHSHAROT HECHALUTZ IN GERMANY 1933-1947 FOLLOWING GENERATION

שגרירות גרמניה
תל אביב

זכויות קופיירינג לכל התמונות בתצוגה ובחברות: יואב גוד
 Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
 יוצרי התצוגה והחברות: יואב גוד וארי ליפנסקי / יוצרי התצוגה והחברות: יואב גוד וארי ליפנסקי
 Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ari Lipinski
 Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

הכשרת גרינגסהוף – "קבוץ בוכנולד" / האנשים ובעלי החיים
The Geringshof Hachshara - "Kibbutz Buchenwald"

People and animals

איזידור פפה יוקר - Isidor Papa Joker

עומדות: במרכז לולה אהוביה, לימינה נעמי אפלבאום
לשמאלה מלי פישל וריטה וסרמן
(התמונה באדיבות הבן של לולה אריאל אהוביה)
Standing at center: Lola Ahuvia, on her right Naomi Apfelbaum
on her left Mali Fischel and Rita Wassermann

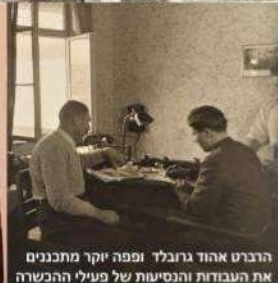

הרבט אהוד
גרובלד

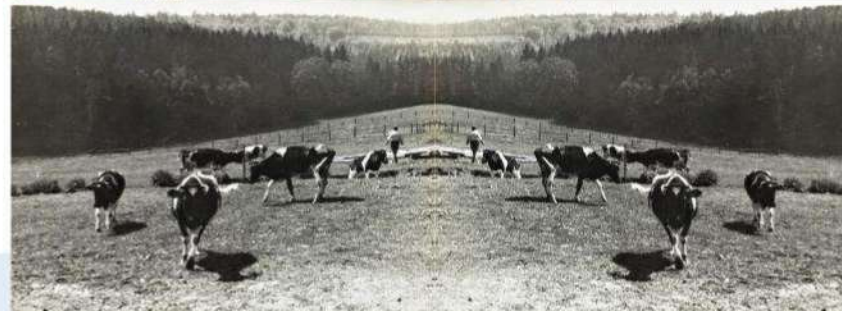
בתמונה מימין:
תברות ההכשרה
עובדות בחליבה ברפת
בתמונה למטה:
בעבודה משרדית

איזידור פפה יוקר
הרבט אהוד גרובלד

הרבט אהוד גרובלד ופפה יוקר מתכננים את העבודות והנסיעות של פעילי ההכשרה

HACHSHAROT HECHALUTZ IN GERMANY 1933-1947 FOLLOWING GENERATION

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

לאחר תום מלחמת העולם השנייה התרכזה והתגבשה קבוצת צעירים יהודים שורדי מחנות הריכוז ב- "קבוץ בוכנולד" בחוות גרינגסהוף. בשנים 1945-46 התקיימו במקום 4 חתונות של חברי הקבוץ. היו אלה בעצם מהחתונות הראשונות לאחר המלחמה. ביניהם היו: הרברט אהוד גרובלד ועליזה לוינשטיין, משה ואיטקה אלטר ועוד שני זוגות שנישאו בגרינגסהוף, אשר אחד מהם עלה ארצה. After WW II in 1945-6 four Jewish weddings were conducted in "Kibbutz Buchenwald".

טקס החופה והקידושין של הרברט אהוד גרובלד עם אילזה (עליזה) לוינשטיין ב-9.6.1946 ב-"קבוץ בוכנולד" בחוות גרינגסהוף. משמאל: לטה דנציגר (אחותו של הרברט), מימין רב צבאי אמריקאי, ליאו דנציגר, בעלה של לטה, ולשמאלו במרכז אפרים פרנק, מנהל "החלוץ" בגרמניה ב-1938 ומפקד מסע הגירוש ב-1940 עד פיצוץ האניה פאטריה בחיפה.

שיחת חיים נסוכה על פני חברי "קבוץ בוכנולד" העובדים בחקלאות. משמאל: איזור פפה יוקר, במרכז בגופיה הרברט אהוד גרובלד. שלישי מימין (בנראה) בנו ריפילד

חוות גרינגסהוף - מבט מהשביל המוביל אל החוות. התורן עם גדל החלוץ נראה למרוחק מונף בגאון. View of the road leading to the Geringshof Hachshara Farm with its flag. The above car served H. E. Growald for the work of the "Mossad for Aliya B"

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 דור המשך

HACHSHAROT HECHALUTZ IN GERMANY 1933-1947 FOLLOWING GENERATION

שגרירות גרמניה
תל אביב

זכויות קופינגייט לכל התמונות בתערוכה ובפרסום: יואב גז
Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
יוצרי התערוכה והפרסום: יואב גז וארי ליפסקי / זכויות לתערוכה ולפרסום: יואב גז וארי ליפסקי
Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ari Lipinski
Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

הכשרת גרינגסהוף - "קבוץ בוכנולד" 1945-1947

מספרי חברי הקבוץ: ביוני 1945 45 חברים, בנוב' 1945 99 חברים, במאי 1946 100 חברים
בדצמ' 1946 77 חברים, באפר' 1947 75 חברים, באוג' 1947 84 חברים, במאי 1948 81 חברים

The Geringshof Hachshara "Kibbutz Buchenwald" 1945 - 1947
מהראשונים להגיע לגרינגסהוף וממנהיגי "קבוץ בוכנולד" היו יחזקאל תידור מהציונים הדתיים,
ארתור פוזנסקי ממנהיגי "החלוץ" בגרמניה והרב רט אהוד גרובלד ממנהיגי "החלוץ"

הרב רט אהוד גרובלד עם עמוס שליין אותו שיחרר ממעצר במסגרת פעילותו הבלתי רשמית במסגרת "המוסד לעלייה ב"

אילזה לוינשטיין הגיעה מאנגליה לגרינגסהוף במדי צבא ארה"ב בסוף 1945 וסייעה להרב רט בפעילותו החשאית.

ד"ר נחום גולדמן, מבכירי הסוכנות היהודית ביקר בגרינגסהוף ב-1946 במסגרת מאמציו להגדיל את כמות העולים ניצולי השואה שנמצאו בגרמניה. בתמונה נראים אנשי צבא ארה"ב שהתלו לגולדמן להביא מידע אשר גולדמן העביר למחלקת המדינה במסגרת התנגדותו לתכנית סגן ר"מ בריטניה מוריסון להגביל את העלייה היהודית לארץ ישראל שהייתה תחת שלטון המנדט הבריטי. מאמצי הד"ר גולדמן הצליחו. נשיא ארה"ב הארי טרומן דחה את תכנית מוריסון ותמך בתוכנית גולדמן להביא לעלייה מיידית של מאה אלף יהודים לא"י. (המקור: עיתון דבר 6.11.1946)
במסגרת ההכירות ביקש ד"ר גולדמן מה.א. גרובלד להגשים ולפעול במסגרת "המוסד לעלייה ב" בגרמניה.
בתמונה מימין ד"ר נחום גולדמן במרכז בחליפה, שלישית משמאל עליזה לוינשטיין (גרובלד) במדי צבא ארה"ב כמו הנשים לידה.
ה"מוסד לעלייה ב" פעל במחנות העקורים ברחבי אירופה לאיתור עולים פוטנציאליים עבורם ארגנו תעלה לנמלי איחופה כגון למרסיי. חלק מן העולים יצאו לדרך עם הראשות ליגלצ'ן וחלק עלה כידוע באופן בלתי ליגלי עד הקמת מדינת ישראל ב-14.5.1948.

Displaced Persons Camp

דגל "קבוץ בוכנולד" אשר רוקמה חוה יוסקוביץ (לנדגרטן) ונמצא בארכיון קבוץ נצח סרני

Arthur Posnansky

Piraeus, Herbert Ehd and Aliza Grobald

תעודת השחרור של הרב רט גרובלד ממחנה הריכוז ברוך בלון ביום 5 מאי 1945

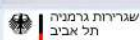
The "Kibbutz Buchenwald" flag hand made by Hava Yoskovitz (then Landgarten) is stored in the archive of Kibbutz Netzer Sereni

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 דור המשך

HACHSHAROT HECHALUTZ IN GERMANY 1933-1947 FOLLOWING GENERATION

איחוד קופייריט לכל החומות בתערוכה ובחברת: יואב גד
Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
יואב התערוכה והחברת: יואב גד וארי ליפנסקי / יוזף לנדגרטן ולהבית ברוך העמותה הנ"ל
Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ari Lipinski
Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947

דור המשך

משואה לתקומה

"ואף על פי כן... יכול נוכל לו,
נקום, ונקים בית לתפארת מדינת ישראל!"

זכויות קופיירינג לכל התמונות בתערוכה ובפרסום: יואב גד
 Copyrights of all photos in the brochure and the exhibition: Yoav Gad
 יוצרי התערוכה והפרסום: יואב גד וארי ליפסקי / זכויות למערכת ולחברת בדין הגנתה הניל
 Creators of the exhibition and the brochure: Yoav Gad and Ari Lipinski
 Copyrights of the exhibition and the brochure: The above association

17.6.2022 י"ח (=חי!) בסיוון, התשפ"ב

למבקרי השקת החלק הראשון של תערוכת
"הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 / דור המשך"
שלום רב וברוכים הבאים.

בשם העמותה ראשית הריני מביע תודות והוקרה לכל חברי הכשרות החלוץ בגרמניה לדורותיהם,
תודות והוקרה לכל חברי קבוצת שוחרי הנחלת מורשת הכשרות החלוץ הרבים ובני משפחותיהם
על מסירת חומר תיעודי, מאמרים, ספרים, תצלומים והסברים בע"פ למען ההנצחה והחינוך.
תודה מיוחדת לאשתו נאוה ומשפחתי על הליווי הייעוץ והעידוד בכל שלבי הקמת התערוכה.
תודה לבבית לארי ליפינסקי ומשפחתו על שיתוף הפעולה הפורה והיותו אבן יסוד בפרויקט.

את תודתנו הלבבית אנו מביעים בזאת לשותפים לדרך:

ארכיון קבוץ מעיין צבי

ארכיון קבוץ נצר סרני

ארכיון יד ושם – רשות הזיכרון לשואה ולגבורה, ירושלים

ארכיון בית לוחמי הגטאות

ארכיון בית העדות להנחלת זיכרון השואה במושב ניר גלים

ארכיון מוזיאון בית טריזין, קבוץ גבעת חיים איחוד

ארכיון התקומה במושבה גבעת עדה

Dr. Michael Kühntopf, מו"ל האנציקלופדיה האינטרנטית JEWIKI.NET

עמותת "דורות המשך נושאי מורשת השואה והגבורה"

עמותת "מורשת הבריחה"

רינה וג'ין הולנדר – "פרויקט לונקה"

מר Andrew Hilkwitz, מארגון Child Survivor, פורצהיים

הגברת Amelie Döge, ברלין

מר ליאור אורן, המבורג

שגרירות גרמניה בישראל- מחלקת התרבות, Deutsche Botschaft, Kulturabteilung, Tel Aviv, Israel

כל הצוות של דפוס נאמן, נס ציונה

אורנית אלוני, גרפיקה, ראשל"צ

פוטו ספורט, רון ואיציק סטולו, יבנה

תודות מקרב לב לכל התורמים ונותני החסות אשר התגייסו למימון כל תהליכי התכנון וההכנה,
איתור, איסוף ומימון החומר משלל המקורות, עריכת ועיצוב התערוכה וכל תהליכי ההפקה וההדפסה.

תודות לחברי קבוץ נצר סרני בתפקידים השונים בעבר ובהווה ולקבוץ על הכנסת האורחים החברית.

תודה רבה, THANK VERY MUCH

יואב גד - מייסד ויו"ר

"הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 / דור המשך"

The "Hachsharot Hechalutz in Germany – Dor Hemshech"

טל.: +972-50-5596927

gadyoav@gmail.com

הכשרות החלוץ בגרמניה – דור המשך (hachshara-dor-hemshech.com)

www.jewiki.net/wiki/Yoav_Gad

תרומות תתקבלנה בברכה ובתודה: לכבוד: עמותת הכשרות החלוץ בגרמניה – דור המשך

בנק הפועלים 12 / סניף 762 יבנה / חשבון מספר 56454

זכויות copyrights כל התמונות בתערוכה ובחוברת: יואב גד

זכויות copyrights של החוברת ושל התערוכה: "הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 / דור המשך"

כנס "אני מאמין"-2 של אנשי דור ההמשך להכשרות "החלוץ" בגרמניה

נצר סרני 18.6.2022

עברה שנה והתכנסנו שוב בצל קורתו של קיבוץ נצר סרני, המהווה עבורנו עוגן ומקור מורשת. מרבית מהורינו, שהיו חניכי הכשרות "החלוץ" בגרמניה והיו שרידי המחנות, שמרו כל השנים על קשר, רבים מהם היו חברי קיבוץ נצר סרני, מי יותר זמן ומי פחות. הילדה ופיזה שמחה, חנה לוי פרנק ולאן אנגל, טאו לימן ואוני אונהאוז, פטר גיורא ושושנה, אלי היימן ושושנה, ועוד רבים. חלק מן הקבוצה, מהגרעין שהתגבש בגרינגסהוף, "קיבוץ בוכנואלד" בשנים 1945 - 1948, כמו: אברהם ולולה אהוביה, משה ואיטקה אלטר, נעמי ושמחה אפלבאום, ואחרים.

אנחנו - דור ראשון, שני, שלישי ורביעי - הקמנו עמותה שמטרתה לשמר ולהנציח את המורשת ולהנחילה לדור הצעיר. לעמותה כשבעים ידידים ושוחרים בשלב זה. יש בידינו ארכיון עשיר, עם מסמכים, תעודות, צילומים, ספרים, קורות חיים של שורדים, סרטי וידיאו וראיונות מוקלטים. הפקנו והוצאנו לאור בשנת 2021 ספר זיכרונות עם נספחים שהוספנו בעריכה, כהרחבה לספר שחיברה אנליזה בורנסקי (אורה אלוני) בשנת 1945 ופרסמה בשנת 1970. אורה הייתה מדריכה של רבים מהחניכים בהכשרות אהרנסדורף ונוינדורף בגרמניה: הילדה ופיזה שמחה, אלי ושושנה היימן, חנה אנגל, ואחרים.

יצרנו תערוכה ניידת של סיפור האנשים, צילומים, מסמכים, עדויות שהחוט המחבר והמקשר ביניהם הינו הרברט אהוד גרובלד, האבא שלי, שהיה ממנהיגי החלוץ בגרמניה, מדריך בהכשרות, והלך עם חניכיו ב- 19.4.1943 לטרנספורט למזרח, לאושוויץ. לאחר השחרור ב- 19.4.1945 הגיע לגרינגסהוף, הלוא הוא "קיבוץ בוכנוואלד", ופעל במסגרת המוסד לעלייה ב'. עלה לא"י ביולי 1947, והתיישב בקיבוץ גבעת חיים.

בכנס השנה נכחו כחמישים וחמישה חברות וחברים, מנצר סרני ומכל רחבי הארץ, כולל מקריית שמונה. היו שתי משפחות בנות ארבעה דורות - משפחת שמחה ומשפחת היימן. לאחר שנאמרו דברי פתיחה ועדכון, חמישה דוברים בני הדור השני הציגו את הוריהם שכבר לא בין החיים. חולקו תעודות הוקרה והערכה.

ניתנה תעודה מיוחדת לחבר נצר סרני אורי שמחה, בזו הלשון:

"תעודת הוקרה לחברי קיבוץ נצר סרני לדורותיהם (קיבוץ "בוכנוואלד" לשעבר), הערכה ותודה על הכנסת האורחים לאורך שנים רבות, עבור החלוצים הציוניים, אנשי הכשרות החלוץ בגרמניה, ששימשתם להם בית חם - לאנשי התקומה, מקום התוועדות וכינוסים.

בברכה ובהערכה רבה, עמותת "הכשרות החלוץ - דור המשך", כנס "אני מאמין - 2", 18.6.2022. תעודת הוקרה מוענקת בזאת למשמרת לאורי שמחה עבור אביו פיזה שמחה ז"ל, שהיה לכל אורך הדרך הרוח החיה של הקבוצה."

בתודה ובהערכה לאורי שמחה, למשפחת שמחה לדורותיה, למזכיר הקיבוץ ולחברי המשק.

בברכה,

יאלא גז

צילום: אייל פאר / זכויות התמונות : הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-47 דור המשך

צילום: אייל פאר / זכויות התמונות : הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-47 דור המשך

זכרונות אנליזה-אורה בורינסקי

1940-1943

מהדורה מורחבת ומעודכנת המתארת את תקופת הכשרות החלוץ בגרמניה לפני השואה, במהלכה ועד לאחר מלחמת העולם השנייה

"אורה בורנסקי נתנה דוגמה ומשמשת כמופת להנחלת ערכי המורשת והחינוך כפי שחיה על פיהם, והגשימה אותם מראשית התנדבותה כמדריכה בהכשרת החלוץ בגרמניה, ועד יומה האחרון בישראל. לכבוד הוא לנו להיות ממשיכי דרכה.

זהו הסיפור שלנו! כאן אנחנו נכנסים 'לתמונה' – לחשוף, לגלות, לאסוף, לשמר, להנציח, ללמד, לקבץ את מירב החומר האפשרי המצוי בידי החברים והמשפחות ובארכיונים, לכדי בית עדות אחד, מרכזי, מוכר, נגיש – כותב יואב גד, בנם של הרברט אהוד ועליזה גרובלד. הרברט היה מפעילי החלוץ המרכזיים בגרמניה, המוזכר בזיכרונותיה של אורה בורנסקי.

"עד מבצע לכידתו של אדולף אייכמן ב-1960 – ניצולי השואה כמעט לא דיברו. משנות השישים הראשונות, החלה לנשב רוח חדשה של שיח "השואה והגבורה" של ניצולים, שורדים ולוחמים גיבורים. – רבים מהם החלו להיפתח, לדבר, לספר, לכתוב, אף כי במשורה" – מספר יואב, המקיים קשר אישי הדוק עם משפחות הניצולים בארץ מאז ימי ילדותו. לשם הנחלת המורשת של דור מופלא זה ייסד יואב גד, סא"ל מיל. טייס ח"א לשעבר, בשנת 2018 קבוצה של "דור המשך לחניכי ומדריכי הכשרות החלוץ בגרמניה בשנים 1930 עד 1947". "מטרת הקבוצה לאסוף עדויות במסמכים, בתמונות ובסרטים לשם הנגשתם ללימוד על ידי תלמידים ומורים, סטודנטים מרצים וחוקרים, לשמש להדרכת קבוצות נוער בישראל ובחו"ל, ובכך לתרום לפעילות הנצחה בנושא השואה בכלל ובנושא ההכשרות והחלוצים בפרט." חברי הקבוצה פועלים לתיעוד וליצירת דפי זיכרון ומורשת גם באמצעות האנציקלופדיה האינטרנטית JEWIKI.NET הנגישה בכל שפה בכל העולם. נוצר קשר אמיץ עם חוקרים בגרמניה אודות הכשרות אהרנסדורף ונויינדורף הפועלים להפעיל שם אתרי שימור, מורשת, ומוזיאון להדרכה ולעבודה חקלאית לנוער גרמני.

יואב גד תקווה כי בקבוץ נצר סרני, אשר נוסד ביוני 1948 על ידי חברי "קבוץ בוכנולד", יוקם בית עדות מתקדם ומקיף שירחיב את הנצחת קורבנות השואה מבני משפחות חברי המשק, גם להנחלה פעילה של מורשת הכשרות החלוץ לדור דור: "לזכור ולא לשכוח".

לסיפור הזיכרונות המרגש של אורה בורנסקי נוסף בספר זה לראשונה תיעוד צבעוני אודות הנפשות המוזכרות מאז ועד היום ואודות אתרים בהם התרחשו האירועים. מי ייתן וישמש ספר זה כתמריץ למשפחות נוספות להנציח יקיריהם בתיעוד בר קיימא.

ISBN 978-965-92948-1-7

9 789659 294817

מחיר מומלץ 79 ש"ח

כנס "אני מאמין" - דור המשך לאנשי ההכשרות של "החלוץ"

כתב: יואב גד

בשנת 1985 התקיים באולם האספות של קיבוץ נצר סרני מפגש של יוצאי המחנות, חברי וחניכי ההכשרות היהודיות הציוניות של "החלוץ" בגרמניה – לאות ולציון ארבעים שנה לשחרור ממחנות הריכוז אושוויץ, בוכנוואלד וברגן בלזן.

רבים מחניכי ההכשרות היהודיות והציוניות בגרמניה של השנים 1939–1943, ארנסדורף ונוינדורף, הגיעו אחרי המלחמה בעלייה בלתי-לגלית לארץ, התיישבו באפיקים ועלו לקרקע ב"קיבוץ בוכנוואלד" – הלוא הוא נצר סרני.

בשנת 2017 הקמנו גרעין של חברים, דור ראשון שני ושלישי לאנשי ההכשרות. גיבשנו קבוצה של כשישים חברים וחברות, כאשר המטרה הייתה איסוף ושימור חומרים, תיעוד ספרים, מסמכים ותמונות הקשורים לאותה תקופה, קורות חיים של השורדים, גיבוש ארכיון והקמת תערוכה בנושא בגרמניה, אשר הוצגה על-ידינו בפוצדאם (בירת מדינת ברנדנבורג) אשר על-יד ברלין בתאריך 2.3.2020.

יצרנו קשר עם שותפים בגרמניה, פנינו לעדכן ולשתף את נשיא המדינה מר רובי ריבלין ואת שגרירת גרמניה בארץ, ואנו מוזמנים בפעם השלישית לברלין להציג את הנושא של הכשרות "החלוץ" בשנים 1938–1947.

בתאריך 7.10.2021 נציג את התערוכה בנושא זה, במוזיאון המרי בברלין.

הכנס "אני מאמין" שהתקיים במוצ"ש 19.6.2021 באולם האספות בנצר סרני, היה אבן דרך נוספת בשימור המורשת והתוויית דרך להמשך. תאריך זה נקבע כמועד היסטורי בו עלה "קיבוץ בוכנוואלד" על הקרקע (19.6.1946), וכן קיבוץ נצר סרני (18.6.1948).

לכנס היו שלוש מטרות:

1. לחלוק כבוד והערכה לדור החלוץ ואנשי ההכשרות – הילדה שמחה (באוגוסט ימלאו לה 98 שנה), ואלי היימן, שאף הוא היה חבר נצר סרני (עבר את גיל 95).
2. לחנוך ולחשוף את הספר שהפקנו "אנליזה – אורה בורניסקי, זיכרונות 1940 – 1943". ספר קודם יצא בהוצאת קיבוץ נצר סרני בשנת 1985: "מי היה מאמין".
3. מפגש חברים רב-דורי, היכרות והחלפת זיכרונות וחוויות ילדות. היו במפגש לפחות שתי משפחות שבאו בהרכב של ארבעה דורות, כמו הילדה שמחה.

לאחר ההתכנסות, מפגשים אישיים וכיבוד, התיישבנו לשמוע דברי פתיחה וברכות מפי יוזם הכנס, יואב גד, שמסר עדכון על הקמת הקבוצה ומגוון פעולותיה בארץ ובחו"ל להנצחה ולהנחלת מורשת הכשרות החלוץ "משואה לתקומה", ואשר אף הקריא מכתב מרגש של אוני ומנצי אונהאוז. אחריו בירך את הכנס והמשתתפים מזכיר הקיבוץ, ליאור כרמל. "זקני הדור" – הילדה שמחה ואלי היימן – נשאו דברים, ובסיומם קמו כל הנוכחים על רגליהם והריעו לשניים. נדב פרנק עדכן בנושא השימור של "חוות שפון"/ "חוות אלנבי"/ "קיבוץ בוכנוואלד". ארי ליפינסקי, שהיה בעבר חבר קיבוץ נצר סרני במשך 15 שנים, עדכן ופירט על מצב האנטישמיות הגוברת בגרמניה, וסיפר על שת"פ הקבוצה עם האנציקלופדיה האינטרנטית JEWIKI.NET, בה אנו מזינים חומר תיעודי רב בענייננו.

יצאנו לתצלום קבוצתי לרגלי האנדרטה "משואה לתקומה" של הפסלת בתיה לישנסקי, בדיוק כמו שעשו הורינו פעמים רבות בעבר בעת התכנסם במשק.

לסיכום: המפגש היה מרגש, משפחתי, מכונן, עם תקווה להמשיך ולהיפגש במתכונת כזו גם בעתיד.

ברכות לכל המשתתפים, התומכים, השותפים, למארחים, למזכיר המשק ליאור כרמל ולמזכירות הקיבוץ על העזרה והתמיכה, בתקווה למפגשים נוספים.

צילם: יואב גד (כל הזכויות שמורות)

נשיא המדינה
رئيس الدولة
THE PRESIDENT

ירושלים, כ"ד באדר ב' תשפ"ב
27 במרץ 2022

לכבוד
יואב גד
רחוב רותם 28
יבנה

יואב היקר,

קיבלתי בתודה את מכתבך ואת הספר "זיכרונות אנליזה בורניסקי 1940-1943" שאותו הואלת בטובך לשלוח אליי.

ראשית, אני מבקש להודות לך ולקבוצת "הכשרות החלוץ בגרמניה - דור ההמשך" על הברכות החמות.

אני מוקיר את פעילותכם כצוות תיעוד והנחלת מורשת הכשרות הציוניות של "החלוץ" בגרמניה. ללא ספק פעולתכם היא שימור חשוב ונחוץ של זיכרון השואה והתקומה. אני סבור שעשייתכם, ובתוכה ספר זה, כמו ספרים נוספים עליהם כתבת לי הם נדבך יסודי וחשוב בחינוך הדורות הצעירים. יתרה מזאת, בימים אלה, בהם הולכות ומתמעטות העדויות "מגוף ראשון", על זוועות השואה, פעולתכם משמעותית מתמיד.

סוד קיומנו בארץ הזאת הוא השילוב בין מחויבותנו לאופי היהודי ושימור המורשת והמסורת, לבין היסודות הדמוקרטיים הבסיסיים ביותר, ובהם השוויון, הכבוד ההדדי והדאגה לאחר. שימור הזיכרון והעברתו לדורות הבאים, תורם לכלל היסודות האלה, ומשכך – תרומתך ותרומת חבריך לעיצוב דמותה של מדינתנו ראויה לתודת העם בישראל כולו.

אני מאחל לך ולקבוצה עוד שנים רבות של עשייה ברוכה של הנחלת מורשת העבר, והנאה רבה ממעשי ידיך.

בברכה,
יואב גד

יצחק הרצוג

יצחק הרצוג

נשיא המדינה

President of the State of Israel

THE PRESIDENT

Jerusalem, 24 BeAdar B. 5782

March 27, 2022

Attention: Yoav Gad, 28 Rotem Street, Yavne

Dear Yoav,

I have gratefully received your letter and the book "The Memoirs of Anneliese Borinski 1940-1943", which you have kindly sent to me.

First I would like to thank you and the group of the "Hachsharot HeChalutz (Pioneer Training Group) in Germany – The Following Generation" for the warm congratulation greetings.

I cherish your work as a documentation team of the legacy of the Zionist training of the "HeChalutz" in Germany. Undoubtedly, your work is an important and necessary preservation of the memory of the Holocaust and the revival. Like other books about which you wrote me, it is a fundamental and important element in the education of younger generations, these days, when the "first-person" testimonies are dwindling. Regarding the horrors of the Holocaust, your activities are more significant than ever.

The secret of our existence in this country is the combination of our commitment to the Jewish character and the preservation of heritage and tradition, and the most basic democratic foundations, including equality, mutual respect and concern for your fellow people. And for the preservation and transfer of the historical memory to the future generations. You contribute to all these elements. And therefore, your contribution and the contribution of your friends to shaping the image of our country deserves the thanks of the entire Israeli people.

I wish you and the group many more years of the blessed work of instilling the legacy of the past, and of satisfaction from your endeavors.

With warm regards and wishing you all the best
Isaac Herzog

בברכה, נבא
יצחק הרצוג

President of the State of Israel

18.5.2022

לכבוד
כבוד נשיא מדינת ישראל
מר יצחק הרצוג
בית הנשיא
ירושלים

מכובדי הנשיא יצחק הרצוג שלום רב,

ברצוני להודות לך בשמי ובשם כל קבוצת "הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 / דור המשך" עבור מכתבך המרגש מיום 27.3.2022 בו כיבדת אותנו ואת הנושא במילות ההערכה ועידוד כה מדרבנות.

לאור חשיבות דברייך העלנו את מכתבך והתרגום שלו לאנגלית הן לאתר האנציקלופדיה המקוונת הגדולה בעולם אודות יהדות ושואה JEWIKI.NET (יותר מ-10 מיליון כניסות בשנים האחרונות, יותר מ-216,000 מאמרים הזמינים ב-12 שפות, יותר מ-11,500 תמונות, מו"ל ד"ר מ. קינטופ, אשר עבד שנים עם סטיבן שפילברג בתיעוד שורדי שואה) תחת העמוד:

https://www.jewiki.net/wiki/Herbert_Growald יש לגלול scroll כלפי מטה בעמוד. לחיצה על השם שלך תוביל את המבקרים באנציקלופדיה לדף האנציקלופדי אודותיך, אשר כולל גם מידע שאיננו באתרים אחרים. בסרגל האנכי בצד שמאל ניתן לבחור את השפות.

וכמובן גם באתר העמותה שלנו של דור המשך להכשרות החלוץ בגרמניה, הן בעברית גלריית תמונות ומסמכים – הכשרות החלוץ בגרמניה – דור המשך (hachshara-dor-hemshech.com)

והן באנגלית

– DOCUMENT GALLERY הכשרות החלוץ בגרמניה – דור המשך (hachshara-dor-hemshech.com)

בהזדמנות זאת הריני מתכבד לדווח לך על פעילותנו החדשה לתיעוד ולהנחלת מורשת אנשי ההכשרות הציוניות בגרמניה על ידי הפקת תערוכה מיוחדת בעברית (וכותרות באנגלית) תחת המוטו "לזכור ולא לשכוח – משואה לתקומה" פרויקט עליו אני וידידי ארי ליפינסקי עמלים כבר מזה מספר חודשים. ביום 18.6.2022 בכוונתנו לקיים בקבוץ נצר סרני, אשר נוסד ב-1948 כ"קבוץ בוכנוולד", כנס שני של קבוצת דור המשך להכשרות החלוץ בגרמניה, בכוונתנו לחנוך בכנס את החלק הראשון של התערוכה.

כמובן שנשמח לעביר לכבוד הנשיא את דיווח על הכנס והתערוכה.

המשוב המעודד ומדרבן המיוחד במכתבך הנ"ל אלינו מחזק אותנו במאמצינו ואנו מודים לך על התמסרותך לנושאי הנחלת מורשת עם ישראל בארץ ובעולם בכלל, ולהנצחת זכר השואה מחד ולהעברת לפיד משימת התקומה לידי הדור הצעיר בפרט. בהזדמנות זאת הריני מבטא את רחשי ההוקרה שאנו רוחשים לך על המרץ והפעלתנות המבורכת הבינלאומית שלך בתפקידך הרם, אשר אתה כה מיטיב לייצג הן את המדינה והן את העם היהודי בעולם.

נא ראה מצורף בזאת אישור כי אבי, אהוד הרברט גרובלד, נבחר על ידי ארגון "בני ברית" לקבל את אות "המציל היהודי" על פעולותיו להצלת יהודים בתקופת השואה.

בפרוס יום ירושלים הקרב ובא אני מאחל לך בשם כל קבוצת "הכשרות החלוץ בגרמניה - דור המשך" הצלחה רבה ובריאות טובה לך, למשפחתך, לעם ישראל ולכל שוחרי ירושלים!
לא נשכחך ירושלים!

הצלחתך היא לתפארת מדינת ישראל והעם היהודי.

בכבוד רב

יואב גד - מייסד ויו"ר עמותת

"הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 / דור המשך"

טלפון: +972505596927

כתובת: רותם 28, יבנה

מייל: gadyoav@gmail.com

אודות יואב גד https://www.jewiki.net/wiki/Yoav_Gad

yngad@isdn.net.il

מאת:
נשלח:
אל:
עותק:
נושא:

<Etti <Etti@bnaibrith.org
יום ראשון 13 מרץ 2022 19:12
yngad@isdn.net.il
huli1944@gmail.com
אות המציל היהודי

B'NAI B'RITH WORLD CENTER - JERUSALEM

מר גד, שלום רב,

אנו שמחים להודיעך שביום 7/3/22 החליטה ועדתנו, בהמלצתו של אברהם חולי, להעניק להרברט גרנבלד ז"ל את אות המציל היהודי כגילוי הוקרה לפעולתו למען הצלת יהודים מידי הנאצים ועוזריהם בשואה. גבורתו היא לנו מקור-השראה. נבוא איתכם בדברים לגבי הענקת האות.

"אות המציל היהודי" נוסד בשנת 2011 על ידי הוועדה להוקרת גבורתם של המצילים היהודים בשואה והמרכז העולמי של בני ברית במטרה לתקן את התודעה הציבורית המוטעית כאילו לא עסקו יהודים בהצלת אחיהם בשואה. עד היום הוחלט על הענקת האות לכבוד לכ-600 מצילים שפעלו בצרפת, הונגריה, יוון, גרמניה, סלובקיה, יוגוסלביה, רוסיה, פולין, אוקראינה, ליטא, צ'כיה, איטליה, לטביה, אוסטריה, רומניה, בלגיה, מרוקו, אלג'יר, דנמרק והולנד תחת משטר נאצי או בעלי בריתם, תוך הסתכנות חייהם.

אנחנו זמינים לרשותכם בכל שאלה.

בברכה,

אלן שניידר, מנהל המרכז העולמי של בני ברית ומזכיר ועדת המשנה לאות המציל היהודי

052-5536441

B'nai B'rith World Center | 22 King David Street | Jerusalem 94101 | Israel
972-2-625-1743 | worldcenter@bnaibrith.org | bnaibrith.org/worldcenter

לכבוד
בני ברית המרכז העולמי
מר אלן שניידר – מנהל המרכז העולמי
ומזכיר ועדת המשנה לאות המציל היהודי
רחוב המלך דוד 22
ירושלים 94101

למר שניידר הנכבד שלום רב,

הנדון: הודעתך על החלטתכם להעניק לאבי המנוח אהוד הרברט גרובלד את אות המציל היהודי

בתור הבן של אהוד הרברט גרובלד ז"ל התרגשתי מאוד ונפעמתי לקבל את הודעתך מיום 13.03.2022 כי החלטתם בעקבות המלצתו של הד"ר אברהם חולי להעניק להרברט גרובלד את אות המציל היהודי כגילוי של הוקרה לפעולתו למען הצלת יהודים מידי הנאצים ועוזריהם בשואה וכי גבורתו מהווה השראה. זהו כבוד רב למשפחתך, לכל חוג מכריו ומוקיריו של הרברט גרובלד מאז ועד היום, וללא ספק בצעדכם זה אתם מכבדים את עם ישראל בכללו.

מאוד התרשמתי מהפירוט של ההקדף המדהים של פעילותכם אשר במסגרתה כבר החלטתם על הענקת האות לכבוד כ-600 מצילים יהודים אשר פעלו בצרפת, הונגריה יוון, גרמניה סלובקיה, יוגוסלביה, רוסיה, פולין, אוקראינה, ליטא, ציכיה, איטליה, לטביה, אוסטריה. רומניה, בלגיה, מרוקו, אלג'יריה, דנמרק והולנד תחת המשטר הגרמני הנאצי או שלטון עוזריהם ובעלי בריתם, יהודים אשר עשו זאת תוך סיכון נפשם ולעיתים אף מסרו את נפשם על קידוש השם וקידוש ערכי האחוה והערבות ההדדית הן בקרב עם ישראל והן מתוך שמירת צלם אנוש אוניברסלי תחת קלגסי שלטון רשע.

אני לכן כמובן מאוד מסכים לתפיסתכם החשובה של בני ברית לפעול באופן מכובד ומכבד למען עשיית צדק היסטורי ובמקביל לפעול במטרה לתקן את התודעה הציבורית המוטעית הקיימת לדאבוננו לעיתים הן בארץ ובעיקר בברחי העולם כאילו לא עסקו יהודים בהצלת אחיהם תוך כדי תקופת אימת השואה. על כך אתם ראויים לתודה ולהוקרת האומה כולה, מעבר להוקרת משפחות מקבלי האות.

יורשה לי להוסיף כי אתם לא רק עושים מעשה של צדק היסטורי אלא גם מעשה של חסד עם זיכרון נשמת הקורבנות והשורדים, הן המצילים והן אלו שהצילו אותם. בהענקת האות אתם מביאים לביטוי גם את תודתם של אלפי יהודים אשר לא תמיד הספיקו או לא תמיד השכילו לדעת כיצד לבטא את תודתם לאותם אנשים ונשים בני העם היהודי אשר הצילו אותם תוך סיכון עצמי ניכר. לפעולתכם יש חשיבות חינוכית ממדרגה ראשונה. אם תואיל לעיין באתר העמותה שהקמת, המופיע למטה, תראה שגם אני משתדל לפעול ברוח זאת.

בנימה אישית אספר לך, כי בדמיוני הייתי יכול לתאר לעצמי כי נשמת אבי אהוד הרברט גרובלד מוצאת כעת מעין מנוחה כי לא נשכחו מעשיו ומעללי הגבורה של רבים מבני דורו, דור יהודי בעידן השואה הנוראה. מנקודת ראות זאת זכותם לקיים מצווה גדולה. יישר כח!

אני מאחל לך ולכל השותפים לפעילותכם בריאות טובה, כל טוב והצלחה רבה בפעילותכם בעלת החשיבות ההיסטורית העצומה. חיזקו ואימצו – הצלחתכם הצלחתנו.

בכבוד רב וברגשות תודה והוקרה מקרב לב

יואב גד - מייסד ויו"ר קבוצת

["הכשרות החלוץ בגרמניה 1933-1947 דור המשך"](http://www.jewiki.net/wiki/Yoav_Gad)

טלפון: +972-50-5596927

כתובת; רותם 28, יבנה

אימייל: gadyoav@gmail.com www.jewiki.net/wiki/Yoav_Gad

לכבוד
כבוד נשיא מדינת ישראל
מר יצחק הרצוג
בית הנשיא
ירושלים

לכבוד הנשיא הרצוג שלום רב,

ראשית הרשה לי לברך אותך עם בחירתך לתפקיד הרם בשמי ובשם כל קבוצת "הכשרות החלוץ בגרמניה 1930-1947 / דור המשך". אנו מאחלים לך שרות פורה והצלחה! הצלחתך, הצלחתנו.

בהזדמנות זאת הריני מתכבד לדווח לך על פעילות חדשה לתייעוד ולהנחלת מורשת אנשי ההכשרות הציוניות בגרמניה תחת הכותרת **"לזכור ולא לשכוח – משואה לתקומה"**.

שמי יואב גד והנני בנם של הרברט אהוד ועליזה גרובלד. אבי המנוח היה ממנהיגי ההכשרות הציוניות של החלוץ בגרמניה ולאחר ששרד את אושוויץ וצעדת המוות זכה לעלות ארצה. נולדתי וגדלתי בארץ. בשרותי הצבאי הייתי טייס בח"א. אני סא"ל (מיל.).

מזה שנים אני פעיל בהתנדבות במסגרות שונות לרבות בין השאר ביחד עם תא"ל רן פקר ז"ל.

מזה כשנה וחצי פניתי לעשרות בני ובנות הדור השני והשלישי למשתתפי ההכשרות הציוניות של החלוץ בגרמניה במטרה ללקט תיעוד אודות בני ובנות המשפחה על מנת להנציחם במתכונת בעלת ערך חינוכי להעברה מכובדת וראויה של המורשת "משואה לתקומה". לאחר מאות שיחות עם עשרות משפחות בארץ ובחו"ל הקמתי קבוצה של כ-60 משפחות אשר פועלת בקצב גובר והולך תחת הכותרת **"הכשרות החלוץ בגרמניה 1930-1947 / דור המשך"**.

ביום 19.6.2021 קיימנו בקבוץ נצר סרני, אשר נוסד ב-18.6.1948 כ"קבוץ בוכנוולד", כנס ראשון תחת הכותרת **"אני מאמין"**, כי זאת הייתה כותרת כינוס דומה של הורינו בשנת 1985 באותו קבוץ.

נא ראה [גלריית וידאו – הכשרות החלוץ בגרמניה – דור המשך](http://hachshara-dor-hemshech.com) (hachshara-dor-hemshech.com)

אני שמח לבשר לך כי בעקבות קשרים שיצאתי עם ידידים בגרמניה נוצרה תערוכה ניידת בגרמנית אודות ההכשרות הנ"ל ואשר הייתי נוכח בטקס השקתה ונשאתי שם דברי ברכה כנציג המשפחות. אנו מלקטים מזה חודשים כל תיעוד המסמכים ובתמונות הנמצאים בבתי המשפחות מבלי שזכו לפרסום עד כה. אנו מרכזים ספרי וחוברות הנצחה אשר הופקו ברבות השנים אך במסגרות המשפחתיות בלבד. במסגרת זו אף יזמתי את **התרגום הראשון לעברית לספר הזיכרונות המיוחד והמורחב של אנליזה בורנסקי / אורה אלוני מן הבולטות בחבורה המצומצמת של אנשי ההכשרה בגרמניה שגורשו לאושוויץ, שרדו ועלו ארצה: "משואה לתקומה!"**. הספר יצא לאור ומופץ על ידינו לספריות עירוניות ולמורי היסטוריה בבתי ספר תיכוניים.

[בלוג-מה חדש – הכשרות החלוץ בגרמניה – דור המשך](http://hachshara-dor-hemshech.com) (hachshara-dor-hemshech.com)

אני מבקר את שורדי ההכשרות אשר עדיין בחיים ונמצאים בארץ ומעודד את בני משפחותיהם לשנס מותניים ולדלות ממגירות וקרטונים הכלים בביתם את שרידי ההוכחות אודות שורדי השואה מבני משפחותיהם. כידוע לכבוד הנשיא רבים שתקו או מיעטו לספר. לדאבוננו רוב משפחות השורדים לא טרחו זמן רב ללקט לתעד, לשמר ולפרסם את הידוע להם על הפרק הנורא והמופלא הזה בתולדות עמנו.

אני נמצא בקשר פעיל עם מוזיאונים גדולים מובילים בארץ ועם ארכיונים קיבוציים ואחרים ואוסף כל פירור מידע בנייר או באופן דיגיטלי אודות משתתפי הכשרות החלוץ בגרמניה. במסגרת זו אנו למשל פועלים להפצת מהדורה דיגיטלית של שני כרכי הספר **"עדויות מגיא צלמות"** בו יש תיעוד מצמרר מופלא כאחד של ראינות ממושכים עם יותר מ-100 ממיסדי וחברי קבוץ נצר סרני אשר נוסד על ידי שורדי בוכנוולד, אושוויץ

וברגן בלזן אשר בראשית התארגנותם בגרמניה שלאחר המלחמה היה גם ישראל מאיר לאו ביניהם, מי שלימים היה לרב הראשי לישראל וליו"ר הקודם של יד ושם.

על מנת לתרום למלחמה כנגד הכחשת השואה ברחבי העולם האינטרנטי מזה כשנה אנו בקשר שוטף ומאוד פורה עם הבעלים והמו"ל של JEWIKI.NET, האנציקלופדיה המקוונת הגדולה בעולם אודות השואה, יהדות, קורות אישים יהודיים, ישראל וציונות בשפה הגרמנית הכוללת שרות כפתור תרגום לעברית, אנגלית, צרפתית, ספרדית, פורטוגזית ורוסית!

המו"ל **Dr. Michael Kühntopf** משוייץ אשר עבד שנים בצוות של סטיבן שפילברג לתיעוד שורדי שואה. הקשר עימו נוצר הודות לחבר הקבוצה שלנו, אלעזר ארי ליפינסקי, לשעבר השליח הראשי של קק"ל בגרמניה ונציג אוניברסיטת בר-אילן בגרמניה, הפעיל כעורך אנציקלופדיה הנ"ל בהתנדבות מזה שנים. באנציקלופדיה יש כבר מעל **195.800 מאמרים** ובהם הנצחה שמית ביוגרפית ומגובה במסמכים אודות 50.000 יהודים. המיוחד באנציקלופדיה כי מתועדים גם אנשים בעודם בחיים ולא רק לאחר מותם. כך יכולים מורים, מרצים, חוקרים, סטודנטים, תלמידים ומי שמחפש פרטים אודות קרובי משפחה למצוא מידע. במסגרת פעילות הקבוצה העלינו לאוויר דפי הנצחה אודות שורדי שואה שטרם פורסם עליהם דבר באף מקום אחר!

כגון: https://www.jewiki.net/wiki/Herbert_Growald

נכבדי, נשיא המדינה, חשבתני לנכון לעדכן אותך אודות פעילות חשובה זאת מייד עם כניסתך לתפקיד הרם. היות ובתפקידך הקודם כיו"ר הסוכנות היהודית גילית לב חם ובקיאות כה רבה בנעשה בעולם היהודי בכל רחבי תבל, נשמח במיוחד לקבל מכבוד הנשיא כמה מילים לעידוד פעילותנו לתיעוד העבר, להנחלת המורשת של דור המייסדים של המדינה וכתרומה למאמץ הלאומי כנגד תופעות הכחשת השואה בתקשורת העולמית. מכובדי כבוד הנשיא, נהיה אסירי תודה באם תואיל להקדיש מזמנך למשוב מצידך!

בהזדמנות זאת הריני מבטא את רחשי ההוקרה שאנו רוחשים לך על שנרתמת לתפקיד הציבורי הרם של נשיא מדינת ישראל, אשר בעיני רבים הינו במידה מסוימת אף נשיא ליהודי העולם.

אני מאחל לך בשם כל קבוצת "הכשרות החלוץ בגרמניה - דור המשך" הצלחה רבה ובריאות טובה לך ולמשפחתך עד 120 שנה!

בכבוד רב

יואב גד - מייסד ויו"ר קבוצת

"הכשרות החלוץ בגרמניה - דור המשך"

טלפון: +972505596927

כתובת; רותם 28, יבנה

מייל: yngad@isdn.net.il

אודות יואב גד:

https://www.jewiki.net/wiki/Yoav_Gad